

2025/344

19.2.2025

NÕUKOGU OTSUS (ÜVJP) 2025/344,

18. veebruar 2025,

millega muudetakse otsust (ÜVJP) 2024/3097, millega toetatakse ulatuslikku programmi, millega toetatakse jõupingutusi väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoonaga ebaseadusliku kauplemise tõkestamiseks ning selle vastu võitlemiseks Kagu-Euroopas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 28 lõiget 1 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu võttis 5. detsembril 2024 vastu otsuse (ÜVJP) 2024/3097,⁽¹⁾ et toetada Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) sekretariaadi rakendatava projekti (edaspidi „projekt“) II etappi.
- (2) Nõukogu otsusel (ÜVJP) 2024/3097 ei olnud vastuvõtmise ajal lisa. Elluviidava projekti üksikasjalik kirjeldus on esitatud käesoleva otsuse lisas.
- (3) Otsust (ÜVJP) 2024/3097 on vaja seetõttu muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesoleva otsuse lisas esitatud tekst lisatakse otsusele (ÜVJP) 2024/3097 lisana.

Artikkel 2

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 18. veebruar 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

A. DOMAŃSKI

⁽¹⁾ Nõukogu 5. detsembri 2024. aasta otsus (ÜVJP) 2024/3097, millega toetatakse ulatuslikku programmi, millega toetatakse jõupingutusi väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoonaga ebaseadusliku kauplemise tõkestamiseks ning selle vastu võitlemiseks Kagu-Euroopas (ELT L, 2024/3097, 6.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/3097/oj>).

LISA

OSCE ULATUSLIK PROGRAMM, MILLEGA TOETATAKSE JÕUPINGUTUSI VÄIKE- JA KERGRELVADE NING TAVALASKEMOONA EBASEADUSLIKU KAUBANDUSE ÄRAHOIDMISEKS NING SELLE VASTU VÕITLEMISEKS KAGU-EUROOPAS

II etapp

1. Taust

OSCE osalisriikidest Kagu-Euroopa riigid on mitme aastakümne jooksul seisnud silmitsi märkimisväärt riskide ja probleemidega, mis on seotud ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona destabiliseeriva akumuliseerumise ja kontrollimatu levikuga. On selge, et need riskid ei mõjuta mitte ainult Kagu-Euroopa, vaid ka Euroopa Liidu (EL) julgeolekut.

Väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona salakaubavedu Kagu-Euroopast ja Kagu-Euroopa kaudu on strateegiline väljakutse, mis on välja toodud ebaseaduslike tulirelvade, väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona vastast võitlust käsitlevas ELi strateegias (edaspidi „ELi väike- ja kergrelvade strateegia“).⁽¹⁾ Seda on käsitletud mitmes tegevuskavas, näiteks ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava 2020–2025⁽²⁾ ning tegevuskava, mille eesmärk on leida 2024. aastaks kestlik lahendus väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikule valdamisele, väärkasutamisele ja salakaubaveole Lääne-Balkani riikides⁽³⁾. Kõnealuste probleemide lahendamiseks on Kagu-Euroopa riikide asjaomased institutsioonid taotlenud OSCE-lt väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona kontrolli valdkonnas ametlikult abi.⁽⁴⁾ Taotletud abi aitab kaasa eespool nimetatud strateegiliste ja operatiiveesmärkide saavutamisele, toetades samal ajal Kagu-Euroopa riike ka nende kohustuste täitmisel, mis on sätestatud OSCE dokumentides, mis käsitlevad väike- ja kergrelvi (FSC.DOC/1/00/Rev.1) ning tavalaskemoona varusid (FSC.DOC/1/03/Rev.1). Seda arvesse võttes töötas OSCE välja ulatusliku programmi, millega toetatakse jõupingutusi väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona ebaseadusliku kaubanduse ärahooldamiseks ning selle vastu võitlemiseks Kagu-Euroopas (edaspidi „programm“).

Programm on ühtlustatud tegevuskavaga, mille eesmärk on leida 2024. aastaks kestlik lahendus väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikule valdamisele, väärkasutamisele ja salakaubaveole Lääne-Balkani riikides⁽⁵⁾ (edaspidi „tegevuskava“), ning selle tegevuskava järgmise, ajakohastatud versiooniga, mis peaks kehtima ajavahemikul 2025–2030. Seega on kogu meede tihedalt kooskõlastatud Kagu-Euroopa sidusrühmade ja tegevuskavasse panustavate rahvusvaheliste partneritega. Sellega seoses otsustas EL toetada programmi raames tehtavaid jõupingutusi nõukogu 2. detsembri 2021. aasta otsusega (ÜVJP) 2021/2133, millega toetatakse ulatuslikku programmi, millega toetatakse jõupingutusi väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona ebaseadusliku kaubanduse ärahooldamiseks ning selle vastu võitlemiseks Kagu-Euroopas. Lisaks ELi poliitilisele ja rahalisele toetusele toetavad programmi veel viisteist muud osalevat doonorriiki.

Kavandatud meede kujutab endast eespool nimetatud nõukogu otsuse alusel käivitatud abiprojekti teist etappi ning sellega jätkatakse Kagu-Euroopa ametiasutuste toetamist ajavahemikul 2025–2030 rakendatava läbivaadatud tegevuskava tekstis esitatud nõuete täitmisel ning ebaseaduslike väike- ja kergrelvade vastase võitluse jätkamisel.

Leevendades ja ennetades väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona salakaubaveo negatiivset mõju kestlikule arengule, aitab see meede ühtlasi kaasa ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, eelkõige mis puutub:

- eesmärki 5 – saavutada sooline võrdõiguslikkus ning võimestada kõiki naisi ja tütarlapsi (nt alleesmärk 5.2, mis käsitleb naiste- ja tütarlastevastase vägivalda kõigi vormide kaotamist); ning

⁽¹⁾ Euroopa Komisjon, ELi julgeolekuliidu strateegia, COM(2020) 605 final, 24. juuli 2020.

⁽²⁾ Euroopa Komisjon, ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava 2020–2025 ja selle lisad, COM(2020) 608 final, 24. juuli 2020.

⁽³⁾ Kagu- ja Ida-Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli keskus (SEESAC), Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf (seesac.org).

⁽⁴⁾ Abitaotlused on laekunud Albaania siseministeeriumilt, Bosnia ja Hertsegoviina julgeolekuministeeriumilt, Põhja-Makedoonia Vabariigi siseministeeriumilt, Montenegro kaitseministeeriumilt ja Serbia siseministeeriumilt. Kosovo puhul ei kohaldata staatusega seotud kaalutlustel sealsete võimalike projektide suhtes ametliku menetlusega ette nähtud piiranguid ja nõudeid. Seetõttu rakendatakse OSCE Kosovo missiooni (OMIK) juhtimisel vajaduspõhiseid projekte ja tegevusi Kosovo politsei toetuseks. Iga abitaotlust on kontrollitud ning sellele on järgnenud nõuete kohane vajaduste hindamine.

⁽⁵⁾ Tegevuskava töötasid välja Lääne-Balkani ametiasutused SEESACi tehnilisel toel Prantsusmaa ja Saksamaa egiidi all ning konsulteerides ELi ja kõigi muude asjaomaste osalejatega, ning see võeti vastu 10. juulil 2018 Londonis toimunud ELi ja Lääne-Balkani tippkohtumisel.

- eesmärgi 16 – kestliku arengu saavutamiseks toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, tagada kõigile õiguskaitse ning luua kõigil tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid (nt alleesmärgid 16.1, 16.4 ja 16.a).

2. Üldine eesmärk

Jätkuvalt vähendada ohtu, mida kujutab endast Kagu-Euroopas toimuv, sinna suunduv ja sealt pärinev väike- ja kergrelvade salakaubavedu ning kontrollimatu levik, mis kahjustavad ohutust ja julgeolekut, takistavad kestlikku rahuloomet ja sotsiaal-majanduslikku arengut, aitavad kaasa korra hävimisele ning terrorismi ja kuritegeliku vägivalda ohutamisele või võivad tuua kaasa konflikti jätkumise.

3. Meetme kirjeldus

Meede põhineb süstemaatilistel vajaduste hindamise protsessidel, eelkõige aastatel 2022–2024 tehtud eksperthindamistel.

Nende hindamiste ja seni antud abi põhjal on vaja:

- tagada ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona avastamiseks ja arestimiseks koerte kasutamise (K9) suutlikkuse rahvusvaheline sertifitseerimine; ning
- hoolitseda väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate regulatiivsete ja tegevusraamistike rahvusvahelise sertifitseerimise eest mõne Euroopa relvakontrolliasutuse poolt.

Meede koosneb seitsmest OSCE projektikomponendist, mida rakendatakse kogu kõnealuses piirkonnas. Seega tagab selline lähenemisviis suutlikkuse suurendamise ja standardimise igas jurisdiktsioonis, tagades samal ajal koostalitlusvõimeliste, ühtsete ja usaldusväärsete protsesside ja tulemuste saavutamise kogu piirkonnas. Kavandatud meetmega arendatakse oskusi ja protsesse, mida saab kasutada nii ennetus- kui ka jõustamissuutlikkuse tagamiseks igas jurisdiktsioonis, samuti kõnealuses piirkonnas ja sellest väljaspool. Kõik tegevused töötatakse välja volitatud ametiasutuste/institutsioonide, OSCE konfliktide ennetamise keskuse ja Kagu-Euroopas toimuvate OSCE välioperatsioonide vahelises tihedas koostöös.

Selle meetme rakendamisel tehtud edusamme tutvustatakse ja neist antakse aru ka kohalikel ja piirkondlikel koordineerimiskoosolekutel, et toetada ajakohastatud tegevuskava, mille eesmärk on leida 2030. aastaks kestlik lahendus väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslikule valdamisele, väärkasutamisele ja salakaubaveole Lääne-Balkani riikides. Sellega seoses koordineeritakse meetme rakendamise järelevalvet kõigi Kagu-Euroopa väike- ja kergrelvade komisjonide, rahvusvaheliste partnerite ja SEESACiga.

3.1. Projektikomponent 1: Albaania Vabariigi ametiasutuste abistamine väike- ja kergrelvade leviku ja väärkasutamise riski vähendamisel

3.1.1. Eesmärk

Vähendada väike- ja kergrelvade leviku ja väärkasutamise ohtu Albaania Vabariigis.

3.1.2. Kirjeldus

Väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete kontrollimatu leviku ja valdamise mõju kujutab endast jätkuvalt suurt ohtu Albaania avalikule julgeolekule ning sotsiaalsele ja majandusarengule. Halvasti kontrollitud ja ebaseaduslikud väike- ja kergrelvad toetavad kuritegelikke elemente ja organiseeritud kuritegevust, võimaldades vägivalda ja ebakindlust. Nimetatud aspektid kahjustavad julgeolekut ja usaldust suurendavaid meetmeid nii riigis kui ka kogu piirkonnas. Albaania taotles abi 2019. aasta oktoobris toimunud OSCE julgeolekukoostöö foorumil.

OSCE tegi kindlaks, et suutlikkuse puudujäägid esinevad järgmistes valdkondades:

- tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise alane õigus- ja regulatiivne raamistik ning selle korrapärane rakendamine, parandades taristu, varustuse ja koolitusega seotud elemente;
- Albaania riikliku politsei koerte kasutamisega seotud (K9) teenused väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamisel;
- üldsuse teadlikkuse suurendamine väike- ja kergrelvade väärkasutamise ja leviku ohtudest.

Projekti kasusaajateks on lisaks Albaania elanikkonnale arvukad riiklikud ametiasutused, kellel on volitused väike- ja kergrelvade kontrolli valdkonnas, eelkõige riiklik väike- ja kergrelvade komisjon, Albaania Vabariigi siseministeerium ja Albaania riiklik politsei.

3.1.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitleva õigusraamistiku ning selle rakendamise ja järelevalve mehhanismide osas saavutatakse edu.
2. tulemus: tugevdatakse Albaania politsei koorteüksuse (ASP K9) taristut, suutlikkust ja ressursse ebaseaduslike väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamiseks.

3.1.4. Tegevused

3.1.4.1. Tegevus, mis on seotud Albaania Vabariigi väike- ja kergrelvade ning nende laskekõlbmatuks muutmise alase õigusraamistiku tugevdamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- relvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate õigusaktide rahvusvaheline sertifitseerimine Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt;
- Albaania Vabariigis relvade laskekõlbmatuks muutmiseks kasutatava taristu ja masinapargi hindamine;
- laskekõlbmatuks muutmise ja selle järelevalve alaste koolituste pakkumine Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt.

3.1.4.2. Tegevus, mis on seotud Albaania politsei suutlikkuse suurendamisega ebaseaduslike relvade ja lõhkeainete avastamisel.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Frontexi väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise metoodikat käsitleva koolitusprogrammi korraldamine;
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisega seotud Euroopa häid tavasid käsitleva koolitusprogrammi korraldamine;
- projekteerimisteenuste ja tööde hankimine koeraaedikute, kontoriruumide ja K9 perimeetri taristu uuendamiseks piiripunktides, et toetada K9 üksuste väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise suutlikkust.

3.2. Projektkomponent 2: väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku valdamise, väärkasutamise ja salakaubaveoga seotud julgeoleku- ja ohutusriskide käsitlemine Bosnias ja Hertsegoviinas

3.2.1. Eesmärk

Toetada Bosniat ja Hertsegoviinat väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku valdamise, väärkasutamise ja salakaubaveoga seotud julgeoleku- ja ohutusriskide leevendamisel.

3.2.2. Kirjeldus

Projekti raames käsitletakse julgeolekuministeeriumi abitaotluses (2019) täpsustatud esmatähtsaid vajadusi ning selle eesmärk on toetada Bosniat ja Hertsegoviinat väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete ebaseadusliku valdamise, väärkasutamise ja salakaubaveoga seotud julgeoleku- ja ohutusriskide leevendamisel, aidates nii kaasa julgeolekule ja stabiilsusele riigis ja piirkonnas laiemalt.

OSCE jätkab puudujääkide kõrvaldamist järgmistes valdkondades:

- a) õiguskaitseasutuste koorte kasutamise suutlikkus väike- ja kergrelvade ning laskemoona tuvastamisel, sealhulgas nende taristu ja koolituselemendid;
- b) juurdepääs väike- ja kergrelvadega seotud andmetele, mis on vajalikud tõhusaks poliitikakujundamiseks ja operatiivseks reageerimiseks, ning nende andmete võrreldavus;
- c) väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmine, sealhulgas õigus- ja regulatiivsed raamistikud, koolitus, varustuse ja taristu ajakohastamine.

Projekti kasusaajad on lisaks Bosnia ja Hertsegoviina elanikkonnale arvukad riiklikud ametiasutused, kellel on volitused väike- ja kergrelvade kontrolli valdkonnas, nimelt õiguskaitseasutused, sealhulgas haldusüksuste ja kantonite tasandi siseministeeriumid/politsei asutused, Bosnia ja Hertsegoviina väike- ja kergrelvade kontrolli koordineerimisnõukogu, julgeolekuministeerium, samuti prokuratuurid, kohtud ja kinnipidamisasutused.

3.2.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: tugevdatakse õiguskaitse K9 suutlikkust avastada väike- ja kergrelvi, laskemoona ja lõhkeaineid.
2. tulemus: töötatakse välja integreeritud institutsioonidevaheline väike- ja kergrelvade ning laskemoona juhtumite andmebaas ja jälgimissüsteem.
3. tulemus: töötatakse välja väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlev õigus- ja regulatiivne raamistik ning võetakse see kasutusele.

3.2.4. Tegevused

3.2.4.1. Tegevus, mis on seotud õiguskaitse K9 suutlikkuse tugevdamisega väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamiseks.

Tegevus hõlmab järgmist:

- K9 taristu ajakohastamine;
- Frontexi väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise metoodikat käsitlev koolitusprogramm;
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisega seotud Euroopa häid tavasid käsitlev koolitusprogramm.

3.2.4.2. Tegevus, mis on seotud väike- ja kergrelvade ning laskemoona integreeritud institutsioonidevahelise juhtumite andmebaasi ja jälgimissüsteemi väljatöötamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Bosnia ja Hertsegoviina väike- ja kergrelvade tulemussüsteemi loomise toetamine;
- koolituse korraldamine kohtu- ja õiguskaitseasutuste esindajatele, kes kasutavad väike- ja kergrelvade jälgimissüsteemi.

3.2.4.3. Tegevus, mis on seotud Bosnia ja Hertsegoviina väike- ja kergrelvade ning nende laskekõlbmatuks muutmise alase õigusraamistiku tugevdamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate õigusaktide rahvusvaheline sertifitseerimine mõne Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt;
- Bosnias ja Hertsegoviinas kahes asukohas relvade laskekõlbmatuks muutmiseks kasutatava taristu ja masinapargi hindamine;
- laskekõlbmatuks muutmise ja selle järelevalve alaste koolituste korraldamine Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt.

3.3. Projektkomponent 3: Kosovo⁽⁶⁾ politsei K9 suutlikkuse suurendamise toetamine väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamisel ja konfiskeerimisel

3.3.1. Eesmärk

Toetada Kosovo politsei K9 suutlikkuse tugevdamist ning selle otsest panust väike- ja kergrelvade, laskemoona ning lõhkeainete väärkasutamise ja salakaubaveo ärahoidmisse, tõkestamisse ja uurimisse Lääne-Balkanil.

3.3.2. Kirjeldus

Projektiga toetatakse Kosovo politsei K9 suutlikkuse tugevdamist ning selle otsest panust väike- ja kergrelvade, laskemoona ning lõhkeainete väärkasutamise ja salakaubaveo ärahoidmisse, tõkestamisse ja uurimisse Lääne-Balkanil.

Projektis käsitletakse kindlakstehtud puudujääke K9 üksuse suutlikkuses väike- ja kergrelvade väärkasutamise ja salakaubaveo ärahoidmisel, tõkestamisel ja uurimisel. Projekti kasusaajaks on lisaks Kosovo elanikkonnale ka Kosovo politsei.

⁽⁶⁾ Kõiki käesolevas tekstis tehtavaid viiteid Kosovole (nii selle territooriumile, institutsioonidele kui ka elanikkonnale) tuleks käsitada täielikus kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244.

3.3.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: tõhustatakse õigus- ja koolitusraamistikku ning K9 üksuse taristut ja varustust, et tõhusamalt ja tulemuslikumalt hoida ära, tõkestada ja uurida väike- ja kergrelvade, laskemoona ning lõhkeainete väärkasutamist ja salakaubavedu.

3.3.4. Tegevused

3.3.4.1. Tegevus, mis on seotud õigus- ja koolitusraamistikuga, samuti üksuse K9 taristu ja varustuse tõhustamisega, et tõhusamalt ja tulemuslikumalt hoida ära, tõkestada ja uurida väike- ja kergrelvade, laskemoona ning lõhkeainete väärkasutamist ja salakaubavedu.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Frontexi väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise metoodikat käsitlev koolitusprogramm;
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisega seotud Euroopa häid tavasid käsitlev koolitusprogramm;
- veterinaarhoone taristu ja vajalike seadmete ajakohastamine ning rajatis, et simuleerida siseruumides mitmesuguseid otsingustenaariume;
- naiste laialdasem kaasamine koerteüksuste võtmerollides (koerajuhid, dresseerijad ja juhid) tegevuste suurema tulemuslikkuse eeltingimuseks.

3.4. Projektkomponent 4: Põhja-Makedoonia Vabariigi ametiasutuste abistamine relvade leviku ning väike- ja kergrelvade väärkasutamise ohu vähendamisel

3.4.1. Eesmärk

Vähendada relvade leviku ning väike- ja kergrelvade väärkasutamise ohtu Põhja-Makedoonia Vabariigis, suurendades siseministeeriumi ja muude valitsusorganisatsioonide ennetus-, avastamis-, analüüsi- ja uurimissuutlikkust.

3.4.2. Kirjeldus

Projekt töötati välja selleks, et vastata Põhja-Makedoonia Vabariigi valitsuse 2019. aasta abitaotlusele väike- ja kergrelvade riikliku komisjoni suutlikkuse suurendamiseks ning politseiameti K9 üksuse relvade ja lõhkeainete avastamisvõimekuse suurendamiseks.

OSCE tegi kindlaks, et suutlikkuse puudujäägid esinevad järgmistes valdkondades:

- a) siseministeeriumi K9 valdkonna tegevussuutlikkus väike- ja kergrelvade ebaseadusliku leviku avastamiseks;
- b) tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise nõuetekohane rakendamine, sealhulgas halb taristu, varustus ja väljaõpe;
- c) väike- ja kergrelvade kontrolli küsimuste analüüs strateegilisel ja operatiivtasandil;
- d) koordineeritud üldsuse teavitamine ja teadlikkus ohtudest, mis on seotud väike- ja kergrelvade väärkasutamisega Põhja-Makedoonia Vabariigis, sealhulgas väike- ja kergrelvade riikliku komisjoni tehtud jõupingutused.

Projekti kasusaajateks on lisaks Põhja-Makedoonia Vabariigi elanikkonnale riiklikud ametiasutused, kellel on volitused väike- ja kergrelvade kontrolli valdkonnas, eelkõige riiklik väike- ja kergrelvade komisjon, siseministeerium ja politsei.

3.4.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: tõhustatakse Põhja-Makedoonia Vabariigi siseministeeriumi ning väike- ja kergrelvade komisjoni regulatiivset, operatiivset ja asutustevahelist koostöösuutlikkust väike- ja kergrelvade leviku tõkestamisel/käsitlemisel.

2. tulemus: parem suutlikkus inspekteerida väike- ja kergrelvade hävitamist ja laskekõlbmatuks muutmist ning väike- ja kergrelvade olelusringi parem haldamine.

3.4.4. Tegevused

3.4.4.1. Toetus, et suurendada siseministeeriumi ebaseaduslike väike- ja kergrelvade avastamise suutlikkust K9 vahendite tõhusa kasutamise kaudu.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Põhja-Makedoonia Vabariigi siseministeeriumi teenistuskoores (K9) üksuste taristu ajakohastamine piirkondlikul tasandil;
- Frontexi väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise metoodikat käsitlev koolitusprogramm;
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisega seotud Euroopa häid tavasid käsitlev koolitusprogramm.

3.4.4.2. Ebaseaduslike relvade, laskemoona ja lõhkeainete koguse vähendamine hävitamise ja laskekõlbmatuks muutmise teel.

Tegevus hõlmab järgmist:

- laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate õigusaktide rahvusvaheline sertifitseerimine mõne Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt;
- Albaania Vabariigis relvade laskekõlbmatuks muutmiseks kasutatava taristu ja masinapargi hindamine;
- laskekõlbmatuks muutmise ja selle järelevalve alaste koolituste korraldamine Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt.

3.5. Projektkomponent 5: Suurendada Montenegro siseministeeriumi suutlikkust tulemuslikumalt vähendada, ennetada ja tõkestada väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete salakaubavedu ja väärkasutamist

3.5.1. Eesmärk

Toetada olemasoleva K-9 suutlikkuse tugevdamist väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamisel ning väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmise tavade edasiarendamist, suurendades seeläbi siseministeeriumi võimet vähendada, ennetada ja tõkestada väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete salakaubavedu ja väärkasutamist.

3.5.2. Kirjeldus

Kavandatav projekt kavandati tulenevalt Montenegro väike- ja kergrelvade komisjoni taotlusest ning siseministeeriumi poolt OSCE missioonile Montenegros esitatud üleskutsest anda selles valdkonnas tehnilist abi. Et tagada jõupingutuste koordineerimine ja selgitada välja võimalikud kattumised, konsulteeriti üksikasjalikult rahvusvaheliste ja piirkondlike partneritega. Seega on kõnealune projekt kooskõlas riigiseste, piirkondlike ja rahvusvaheliste väike- ja kergrelvade kontrolli raamistikega ning toetab otseselt nende rakendamist.

Aastatel 2022–2023 viisid OSCE sõltumatud eksperdid ja Prantsuse sandarmeeria koeraspetsialistid läbi süstemaatilised vajaduste hindamised, millest selgusid praktilised juhised, kuidas:

- edendada praegust K-9 üksuse ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona avastamise ja konfiskeerimise suutlikkust ning kuidas
- tugevdada olemasolevat väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevat regulatiivset ja tegevusraamistikku.

3.5.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: tugevdatakse siseministeeriumi õiguskaitseasutuste K9 üksuste suutlikkust avastada ebaseaduslikke väike- ja kergrelvi, laskemoona ja lõhkeaineid, suurendades nimetatud üksuste taristualast, tegevus- ja koolitussuutlikkust.

2. tulemus: täiustatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevat õigusraamistikku, mis viiakse kooskõlla rahvusvaheliste standarditega, ning tugevdatakse selle raamistiku tõhusa rakendamise ja järelevalve suutlikkust.

3.5.4. Tegevused

3.5.4.1. Tegevus, mis on seotud õigus- ja regulatiivse raamistiku muudatuste ja täienduste toetamisega, K9 üksuse suutlikkuse kasutamiseks vajaliku standardse töökorra ajakohastamisega ning K9 üldkava väljatöötamisega asjaomase suutlikkuse ajakohastamiseks.

Tegevus hõlmab järgmist:

- õigus ja haldusnormide muutmine kooskõlas Euroopa hea tavaga siseministeeriumi ja politsei poolt;
- K9 ajakohastamise üldkava väljatöötamine;
- õigusaktide ajakohastamise töörühma ja strateegilise planeerimise töörühma toetamine.

3.5.4.2. Tegevus, mis on seotud tõhustatud koolitusmeetodite ja tegevussuutlikkusega, et saavutada väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete väärkasutamise ja salakaubaveo tõhusam ja tulemuslikum ennetamine, tõkestamine ja uurimine.

Tegevus hõlmab järgmist:

- koolitusjuhendi koostamine, mis tõlgitakse ja jagatakse laiali;
- siseministeeriumi töötajatele mõeldud koolitused asjaomastes haridus- ja koolitusasutustes kooskõlas Frontexi ja muude Euroopa heade tavadega väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisel.

3.5.4.3. Tegevus, mis on seotud paremate koolitusruumide ja varustusega ning taristu ja logistikavahendite ajakohastamisega, et saavutada väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete väärkasutamise ja salakaubaveo tõhusam ja tulemuslikum ennetamine, tõkestamine ja uurimine.

Tegevus hõlmab järgmist:

- koeraaedikute, kontorirajatiste ja K9 perimeetri taristu uuenduste rakendamine K9 üksuse peakorteris ja piiripunktides, et toetada K9 üksuste väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise suutlikkust;
- väljaõppenäidiste, eelkõige lõhkeainete, laskemoona, väike- ja kergrelvade, narkootikumide ja sularaha turvalise ladustamise võimaluste täiustamise toetamine;
- K9 transpordisõidukite hankimine.

3.5.4.4. Tegevus, mis on seotud väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmise õigus- ja institutsioonilise raamistiku, sealhulgas selle raamistiku tõhusa rakendamise ja järelevalve mehhanismide väljatöötamise toetamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate õigusaktide muutmise ja täiendamise töörühma toetamine;
- Euroopa relvakontrolliasutuse teenuste osutamine, et pakkuda laskekõlbmatuks muutmise ja taristuspetsialistidele nõustamist, juhendamist, koolitusi ja sertifitseerimist;
- koordineerimiskoosolekute korraldamine, mis on vajalik teabe jagamiseks ja praktiliste suuniste andmiseks, et töötada välja ja institutsionaliseerida väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmise korrahaseks rakendamiseks ja järelevalveks vajalikud inimeste, hariduse, tehnika ja taristuga seotud eeltingimused.

3.5.4.5. Tegevus, mis on seotud väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmise suutlikkuse arendamise ja institutsionaliseerimise toetamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- taristuprojektide väljatöötamine ja ehitustööde hankimine, et uuendada väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmise rajatisi ja tavaid, et need oleksid kooskõlas Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse nõuannetega;
- nõuetekohaseks laskekõlbmatuks muutmiseks vajalike seadmete ja materjalide hankimine.

3.5.4.6. Tegevus, mis on seotud väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitleva koolitusjuhendi koostamise toetamise ning kohalikele praktikutele riigisiseste ja rahvusvaheliste koolituste pakkumisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Euroopa relvakontrolliasutuse poolt läbi viidavate erikoolituste korraldamine relvameistritele ja inspektoritele;
- relvameistrite ja inspektorite sertifitseerimine Euroopa laskekõlbmatuks muutmise kontrolli asutuse poolt;
- väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist käsitlevaid õigusakte käsitleva koolitusjuhendi väljatöötamine.

3.6. Projektkomponent 6: väike- ja kergrelvade ebaseadusliku valdamise, väärkasutamise ja salakaubaveoga seotud ohutus- ja julgeolekuriskide käsitlemine Serbias

3.6.1. Eesmärk

Vähendada ohutus- ja julgeolekuriske, mis on seotud väike- ja kergrelvade ebaseaduslikult valdamise, seaduslike väike- ja kergrelvade kuritarvitamise ning väike- ja kergrelvade salakaubaveoga.

3.6.2. Kirjeldus

Projekt töötati välja, et reageerida Serbia siseministeeriumi abitaotlusele (2019) ning käsitleda väike- ja kergrelvade kontrollimatu leviku ja ebaseadusliku valdamisega seotud probleeme, mis kujutavad endast suurt ohtu julgeolekule ja ohutusele Serbias. Need probleemid aitavad kaasa kuritegevuse ja raske organiseeritud kuritegevuse levikule, toimides vägivalda, ähvardava käitumise ja terrorismi võimalajatena. Samuti avaldavad need samasugust negatiivset mõju riigis võetavatele usaldust suurendavatele meetmetele ja kujutavad endast ohtu soolise vägivalda kontekstis.

OSCE on kindlaks teinud järgmised väike- ja kergrelvade salakaubaveo vastase võitluse valdkonna vajadused:

- a) suurendada siseministeeriumi K9 üksuse suutlikkust relvade ja lõhkeainete avastamisel, i) luues vajaliku õigusraamistiku, ii) hinnates ja arendades suutlikkust ning iii) hankides erivarustust ja ehitades taristut;
- b) muuta relvade ja laskemoona seadust ning relvade laskekõlbmatuks muutmise juhendit, a) hinnates suutlikkust ja tehnilisi võimalusi, ning b) osutades tehnilist abi juhendi koostamisel.

Projektist saavad lisaks Serbia elanikkonnale kasu siseministeerium, politsei ning Serbia väike- ja kergrelvade kontrolli asutus Kragujevacis.

3.6.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: täiustatakse laskekõlbmatuks muutmist käsitlevat õigusraamistikku ning see ühtlustatakse rahvusvaheliste standardite ja parimate tavadega.
2. tulemus: tõhustatakse siseministeeriumi K9 üksuse suutlikkust väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamisel kooskõlas inimõiguste standarditega.

3.6.4. Tegevused

3.6.4.1. Tegevus, mis on seotud laskekõlbmatuks muutmise õigusraamistiku parandamise ning rahvusvaheliste standardite ja parimate tavade ühtlustamisega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse antav eksperdiabi tööühma koosolekutel, kus käsitletakse väike- ja kergrelvade laskekõlbmatuks muutmist;
- laskekõlbmatuks muutmist käsitlevate õigusaktide rahvusvaheline sertifitseerimine mõne Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt;
- laskekõlbmatuks muutmiseks kasutatava taristu ja masinapargi tagamine;
- laskekõlbmatuks muutmise ja selle järelevalve alaste koolituste korraldamine Euroopa väike- ja kergrelvade kontrolli asutuse poolt.

3.6.4.2. Tegevus, mis on seotud siseministeeriumi K9 üksuse suutlikkuse suurendamisega väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete avastamiseks kooskõlas inimõiguste standarditega.

Tegevus hõlmab järgmist:

- K9 üksusele mõeldud ehitustööde hankimine ja teostus ning sellele üksusele mõeldud varustuse ja sõidukite hankimine ja tarne;
- K9 üksuste suutlikkuse suurendamine nõustamistoe, vahetusprogrammi ja koolitusmetoodika arendamise kaudu, et kasutada ja rakendada neid üksusi väike- ja kergrelvade, laskemoona ja lõhkeainete salakaubaveo ennetamisel ja uurimisel;
- Frontexi väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamise metoodikat käsitlev koolitusprogramm;
- väike- ja kergrelvade ning laskemoona avastamisega seotud Euroopa häid tavaid käsitlev koolitusprogramm.

3.7. Projektkomponent 7: tavalaskemoona ebaseadusliku leviku ja varude vastase OSCE tegevuse tugevdamine – 3. etapp

3.7.1. Eesmärk

Toetada osalevaid riike usalduse ja julgeoleku tugevdamisel ning OSCE piirkonnas toimuvatele poliitilistele ja julgeolekualastele arengutele reageerimisel ning tagada tõhus koostöö välise sidusrühmadega.

3.7.2. Kirjeldus

Projekt töötati välja, et aidata OSCE osalisriikidel paremini kavandada, rakendada ja vajaduse korral tugevdada oma kohustusi väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona ebaseadusliku leviku vastases võitluses. See projekt on osa järkjärgulisest lähenemisest, mis hõlmab väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona leviku ja salakaubaveo ohu ja riski pidevat ja täpset analüüsi, vajaduste ja nõuete ülevaadet ja prognoosi ning samuti väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona valdkonna praktilisi vahendeid. See alus on kriitilise tähtsusega kõigi osalejate jaoks, kes on huvitatud normatiivse raamistiku edendamisest, abimehhanismi toetamisest ja tugevdamisest ning tehnilise abiga seotud vajaduste ja vastavate taotluste kindlakstegemisest.

Väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona kasutamine, väärkasutamine ja tagajärjed mõjutavad naisi ja mehi, poisse ja tütarlapsi erinevalt. Nende erinevate mõjude käsitlemiseks tuleb abiprojekte kavandada ja rakendada viisil, mis tunnustab seda erinevust, võtab arvesse väike- ja kergrelvade väga mitmekesist soolist mõju ning edendab soolist võrdõiguslikkust. Selle projektiga toetatakse poliitilisi ja praktilisi nõuandeid, kuidas selliseid sihipäraseid meetmeid saaks välja töötada ja rakendada OSCE väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona valdkonna praktilise abi projektide raames.

3.7.3. Oodatavad tulemused

1. tulemus: suurendatakse OSCE osalisriikide, OSCE täitevstruktuuride ja kohapealsete operatsioonide suutlikkust tegeleda asjakohaselt väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona leviku ja kontrolliga nende olulusringi mis tahes etapis.

2. tulemus: väike- ja kergrelvade portaali ning teadmustoodete ja -vahendite kasutamise edendamine, et toetada väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona valdkonna praktilise abi projektide järelevalvet ja rakendamist ning ülevaadet neist.

3.7.4. Tegevused

3.7.4.1. Nõu ja toetus taotlevale OSCE osalisriigile, et abimehhanismi tõhusalt kasutada

Tegevus hõlmab järgmist:

- igal aastal korraldatavad sihtotstarbelised külastused abi taotlevatesse osalisriikidesse ja sealsed teavitussüritused, et hinnata ja/või ajakohastada nende riikide erivajadusi ja -nõudeid väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona valdkonnas;
- väike- ja kergrelvade kontrolli käsitlevate riiklike strateegiliste dokumentide ja tegevuskavade väljatöötamine kooskõlas OSCE ja muude asjakohaste rahvusvaheliste standarditega.

3.7.4.2. Vajaduspõhine toetus OSCE doonorriikidele, et nad saaksid õigeaegselt ja tõhusalt otsuseid teha ning väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona valdkonna abimehhanismile eraldatavaid ressursse kavandada.

Tegevus hõlmab järgmist:

- korrapäraste/iga-aastaste rahastajatele suunatud konsultatsioonide korraldamine Viinis, osalisriikide pealinnades või veebiplatvormidel, et anda ülevaade abiprojektide mõjust ja tulemustest.

3.7.4.3. Väike- ja kergrelvade portaali kasutuse, funktsioonide ja elementide edendamine.

Tegevus hõlmab järgmist:

- teavitussürituste korraldamine, et edendada väike- ja kergrelvade portaali kasutust, funktsioone ja elemente.

3.7.4.4. Väike- ja kergrelvi käsitlevate erikoolituste väljatöötamine ja lisamine väike- ja kergrelvade portaali.

Tegevus hõlmab järgmist:

- väike- ja kergrelvadega seotud teemasid käsitlevate veebikoolituste üleslaadimine portaali.

3.7.4.5. Väike- ja kergrelvade portaali tõhusa toimimise ja pideva toetamise tagamine.

Tegevus hõlmab järgmist:

- kasutajate pakutud uute elementide kasutuselevõtt portaali funktsioonide optimeerimiseks.

4. Sooline aspekt

Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise perspektiivid on integreeritud projektide kavandamise, arendamise ja rakendamise kõikidesse etappidesse. Peamiseks eelduseks on olnud, et väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona kasutamine, väärkasutamine ja tagajärjed mõjutavad naisi ja mehi, poisse ja tütarlapsi erinevalt. Sellise mõju käsitlemiseks edendatakse ja toetatakse selle meetmega naiste kaasamist otsustusprotsessidesse ning väike- ja kergrelvade kontrolli rakendamisse.

Soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine on kohandatud konkreetsetele kontekstidele ja projektides ette nähtud abi liigile ning see põhineb olukorra analüüsil, milles võetakse arvesse soolisi aspekte.

OSCE soolise võrdõiguslikkuse hindamise vahendit on kasutatud projektide kavandamisel, aga ka projektijuhtimise tsükli käigus soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise rakendamisel tehtud edusammude jälgimisel. Iga kõnealuse tegevuse alla kuuluva projekti puhul on sooline võrdõiguslikkus oluline eesmärk või võetakse soolõimet täielikult arvesse.

5. Kasusaajad

Meetme otsesed kasusaajad on Kagu-Euroopa ametiasutused, kes on volitatud ja vastutavad väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona ebaseadusliku kauplemise ärahoidmise ja selle vastu võitlemise eest. Eeskätt on see meede suunatud siseministriteeriumidele ja õiguskaitseasutustele, näiteks politseile.

Meetme kaudsed kasusaajad on Kagu-Euroopa jurisdiktsioonide ja kõnealuse piirkonna naabruses asuvate riikide elanikud, kelle jaoks kujutab ohtu ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona kasutamine kuritegevuse ja terrorismi eesmärgil ning väärkasutamine vägivaldtegevuste toimepanemiseks.

Projektide kaudseteks kasusaajateks on ka EL ja selle liikmesriikide poolt volitanud ametiasutused, kuna nad saavad kasu väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoona tõhustatud kontrollisuuutlikkusest Kagu-Euroopas, muu hulgas tänu paremale teabevahetusele ning tänu sellistele koordineerimis- ja koostöömeetmetele nagu ebaseaduslike väike- ja kergrelvade ning tavalaskemoonaga seotud riskide tuvastamine, uurimised ja päritolu kindlakstegemine, avastamine ja konfiskeerimine.

6. Liidu nähtavus

OSCE võtab kõik asjakohased meetmed, millega teavitatakse, et meedet rahastas igas Kagu-Euroopa riigis Euroopa Liit. Sellised meetmed viiakse ellu vastavalt komisjoni koostatud Euroopa Liidu välistegevuse alase teabe edastamise ja nähtavuse käsiraamatule. OSCE tagab seega liidu panuse nähtavuse sobivate märgistuse ja reklaami kaudu, toonitades liidu rolli,

tagades liidu meetmete läbipaistvuse ja suurendades teadlikkust käesoleva otsuse tegemise põhjustest, samuti liidu toetusest sellele otsusele ning selle toetuse tulemustest. Projekti käigus koostatavas materjalis esitatakse Euroopa Liidu lipp silmapaistval viisil kooskõlas liidu suunistega lipu nõuetekohase kasutamise ja kujutamise kohta.

Võttes arvesse, et kavandatavate tegevuste ulatus ja laad on väga erinevad, kasutatakse mitmesuguseid teavitustahendeid, sealhulgas traditsioonilist ajakirjandust, veebisaiti, sotsiaalmeediat ning teabe- ja reklaammaterjale, mis hõlmavad infograafikat, teabelehti, uudiskirju, pressiteateid ja vajaduse korral teisi materjale. Nähtavusnõudeid kohaldatakse iga projekti raames koostatavate trükiste, korraldatavate avalike sündmuste ja kampaaniate, hangitava varustuse ning ehitustööde puhul. Selleks et veelgi võimendada projekti mõju, suurendades erinevate jurisdiktsioonide ja elanike, rahvusvahelise üldsuse ning kohaliku ja rahvusvahelise meedia teadlikkust, tuleb projekti iga sihtrühmaga suheldes kasutada asjakohast keelt.

7. Kestus

Nende tegevuste hinnanguline kestus on kokku 36 kuud.

8. Tehnilise rakendamise üksus

Programmi tehniline rakendamine on usaldatud OSCE sekretariaadi konfliktide ennetamise keskusele / julgeolekukoostöö foorumi toetusüksusele ning OSCE kuuele (6) Kagu-Euroopas läbiviidavale välimissioonile, kusjuures esimesel on ka koordineeriv roll.

9. Juhtkomitee

Selle meetme juhtkomitee koosneb kõrge esindaja büroo, kõigis Kagu-Euroopa riikides asuvate ELi delegatsioonide, OSCE sekretariaadi konfliktide ennetamise keskuse / julgeolekukoostöö foorumi toetusüksuse ja OSCE kuue (6) Kagu-Euroopas läbiviidava kohapealse missiooni esindajatest.

Rakendusüksus, keda abistab juhtkomitee, tagab, et projekti rakendamine toimub kooskõlas ELi muu seonduva abiga Kagu-Euroopa riikidele.

Juhtkomitee kutsub Kagu-Euroopa jurisdiktsioonide partnerite esindajaid korrapäraselt oma koosolekutele. Juhtkomitee võib oma koosolekutele kutsuda ka sellistesse Kagu-Euroopas ellu viidavatesse projektidesse kaasatud üksuste esindajaid, millel on sarnane või seotud eesmärk. Juhtkomitee vaatab käesoleva otsuse rakendamise korrapäraselt läbi vähemalt iga kuue kuu tagant, kasutades muu hulgas elektroonilisi kommunikatsioonivahendeid.